

***Іслам і його антирасова політика.
Історія про першого африканського
мусульманина, Біяла ібн Рабаха***

الإسلام ومعاربة النمبيز العنصر حـ

قصة الصابي بلال الحبشي رضي الله عنه باللغة الأوكرائية

ДР. АБДУРРАХМАН АЛЬ-ШЕХА

د. عبد الرحمن بن عبد الكريم الشبلة

ПЕРЕКЛАД

**EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER
(E.I.R.C)**

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& LUSTIKOVA ANNA ALEKSANDROVNA

*Іслам і його антирасова політика.
Історія про першого африканського
мусульманина, Біляла ібн Рабаха*

ДР. АБДУРРАХМАН АЛЬ-ШЕХА

ПЕРЕКЛАД:

**EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER
(E.I.R.C)**

& LUSTIKOVA ANNA ALEKSANDROVNA

ПЕРЕВІРКА:

АНДРІЙ ШИСТЄРОВ

© УСІ ПРАВА НА КНИГУ НАЛЕЖАТЬ АВТОРУ.

АВТОР ДОЗВОЛЯЄ ПЕРЕДРУКОВУВАТИ АБО ПЕРЕВИДАВАТИ ЦЮ РОБОТУ, ЯКЩО МЕТОЮ ВИЩЕВКАЗАНИХ ДІЙ Є БЕЗКОШТОВНЕ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КНИГИ. ПРИ ЦЬОМУ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВНЕСЕННЯ ДО ТЕКСТУ ОРИГІНАЛУ БУДЬ-ЯКИХ ЗМІН, ДОПОВНЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ.

У РАЗІ НЕОБХІДНОСТІ ТА ЗА ДОТРИМАННЯ ВИЩЕВКАЗАНИХ УМОВ, АВТОР ГОТОВИЙ БЕЗОПЛАТНО НАДАТИ ВИСОКОЯКІСНІ КОПІЇ КНИГИ В ЕЛЕКТРОННОМУ ФОРМАТІ.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного.

Вступ

В ім'я Аллаха Милостивого, Милосердного! В епоху, коли панували невігластво і безчестя, в результаті яких поклонялися ідолам, їли мертвечину, чинили мерзоту, обривалися родинні зв'язки, панувала дискримінація за расовою ознакою, люди ділилися на соціальні класи, у кожного з яких були свої відмінні риси та уявні особливості – тоді сильний пригнічував слабого, а багатий – бідного, люди робили своїми рабами інших людей. Але це життя освітила поява Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха), наслідки якої поширилися зі швидкістю вогню, що спалює сухі рослини. Він (мир йому і благословення Аллаха) виступав проти домінуючих понять, які існували в той час, і засуджував пристрасті і бажання багатьох людей. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) почав ворогувати із ними, допомагаючи кожному, хто був пригнічений несправедливим тираном, що пожирає не по праву майно людей. Бо він (мир йому і благословення Аллаха) прийшов з божественними законами Єдиногобжжя (Шаріат), які закликають до звільнення людей із поклоніння будь-кому, окрім Аллаха. Результатом цього стало звільнення людської душі від усіх видів влади, які могли б поневолити її.

Одним із головних принципів Шаріату є протистояння невігластву і заборона явних і прихованих гидот. Шаріат забороняє несправедливість і утиск, засуджуючи будь-які види класового поділу, які раніше панували у суспільстві; а також поділ на основі кольору шкіри, статі або походження. Шаріат оберігає людину від низості і приниження, які принесли йому поневолювачі людства. Так само Шаріат надає людині її права, які у неї відібрали кровопивці.

До пророчої місії Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) людина поклонялась людині, кам'яним статуям або обтесаним деревинкам; брат поневолював брата, керуючись існуючими несправедливими законами, виснажуючи його і принижуючи його гідність. Іслам же протистоїть всім системам, які ведуть до експлуатації і поділу суспільства на соціальні класи. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) прийшов і сказав: **«О люди! Воістину, ваш Господь – Один, і ваш батько – один. Немає ніякої переваги у араба над неарабом, і у неараба над арабом, і у червоного над чорним, і у чорного над червоним, окрім як у богобоязливості»**.^{1,2}

У «священних» книгах індуїстів-брахманів говорилось про перевагу одних людей над іншими, пов'язану з їх походженням. Вважалось, що «Брахма» створив касту

¹ Ахмад, 2/361, хадис 8721.

² Ахмад, 2/361, хадис 8721.

«брахманів» (жертів) зі свого рота, касту «кшатріїв» (воїнів) – зі свого ліктя, касту «вайш'їв» (торговців і ремісників) – зі своєї гомілки, а касту «шудрів» (слуг і рабів) – зі своєї ноги. У цих книгах вони розповідали про поділ функцій людей у відповідності за цими кастами, проявляючи найбільше презирство до низьких і неповноцінних людей, створених, на їх погляд, із гомілки і ноги. Вони були найнижчою верствою населення: з ними було дозволено співпрацювати лише у крайніх випадках. Вони були створені лише для служіння жерцям.

Так само в Давній Греції і в Давньому Римі одні люди були переконані, що вони – вища раса, а всі інші – варвари. Про цей поділ говорив один з великих давньогрецьких філософів Аристотель: «Боги створили два види людей: вид, наділений розумом і волею – це греки, які були створені в такому досконалому вигляді, щоб бути намісниками на Землі і керувати іншими людьми; і вид, який наділений лише сильною статурою і тими функціями, які напряду пов'язані зі статурою – це варвари, тобто всі люди, окрім греків. Їх створили боги в цьому недосконалому вигляді, щоб вони були рабами, підлеглими обраному прошарку».³

Так само юдеї і християни до приходу Іслама вважали, що вони є обраним народом Всевишнього; що у них є особливі риси, які відрізняють їх від інших людей. Через це вони вважали себе окремою расою і тому дивилися на інших з презирством, називаючи їх «гоями». Цей термін вони використовують щодо всіх неєвреїв і він означає: «невіруючі, ідолопоклонники, нечестивці». На їх думку, вони можуть поневолювати і використовувати всіх інших, бо вони – особливий, давній народ. Всевишній Аллах роз'яснив це у Священному Корані:

«Серед людей Писання є такі, яка повернуть тобі цілий кантар, якщо ти довіриш його їм, та є й такі, які, якщо ти довіриш їм всього один динар, не повернуть його тобі, поки ти не встанеш у них над душею. Вони чинять так, бо кажуть: «На нас не буде гріха через цих невігласів». Вони свідомо зводять наклеп на Аллаха».⁴

Ібн Касір так тлумачить цей аят: «Тобто те, що їх привело до заперечення Істини, це їх слова: «На нас немає гріха в цьому житті, якщо ми незаконно використовуємо майно невігласів – тобто рабів – бо Аллах нам дозволив це».

Вони вважають, що всі інші народи є нижчими народами і створені Аллахом, щоб бути рабами юдеїв. Але Всевишній Аллах розкрив їх сутність і те, що всі люди рівні – між ними немає різниці, і що це лише бажання самих іудеїв».

«Іудеї і християни сказали: «Ми – сини Аллаха і Його улюбленці». Скажи: «Чому ж Він завдає вам муки за ваші гріхи? О ні! Ви всього лише одні з людей, яких Він створив. Він прощає, кого побажає, і заподіює муки, кому забажає.

³ «Книга політики», Аристотель.

⁴ Коран, 3:75.

Аллаху належить влада над небесами, землею і тим, що між ними, і до Нього ми прибудемо».⁵

Так само і араби в доісламський період вважали себе кращим народом, зразком людяності, а всі інші народи називали «іноземцями», примітивними народами з недостатньою людяністю. Але Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) роз'яснив їм помилковість їх переконань і оману їх розуміння, сказавши своїм сподвижникам:

«Якби віра була прив'язана до зірки, то її неодмінно дістали б люди з числа неарабів, зробивши за допомогою цього щасливими інших людей».⁶

Люди бувають різні. Кожний має свої особливості, якими його наділив Всевишній Аллах. Наприклад, людський характер. Всім людям властиве як добре, так і погане. І це – відмінна риса всіх дітей Адама (а досконалим є лише Аллах), окрім пророків і посланців (мир їм усім).

Це просвітництво залишило слід в душах мусульман і вони стали проявляти справедливість до інших людей і взаємодіяти з ними у відповідності із цими принципами. Аль-Муставрід аль-Кураші сказав, перебуваючи у Амра ібн аль-Аса (хай буде вдоволений ним Аллах): «Я чув, як Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Час не настане, поки римляни не будуть більшістю людей». Амр сказав: «Думай, про що ти говориш!» Він сказав: «Я кажу те, що чув від Посланця Аллаха». Амр сказав: «Якщо ти так кажеш, то це – факт, адже у них є чотири риси. Вони виявляють терпіння під час потрясінь і швидко відновлюються після біди і нападають після поразки. вони добре обходяться з бідними, сиротами і слабкими. І п'ята їх гарна риса – це те, що вони чинять опір гнобленню королів».⁷

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) прийшов, щоб скасувати цей ненависний розподіл на класи, бо свобода є одним із постулатів Шаріату. Загальна свобода має бути гарантована усім людям відповідно до законів Шаріату, які застосували праведні халіфи після Пророка (мир йому і благословення Аллаха), і які є однаковими як для правителів, так і підлеглих, багатих і бідних.

Анас ібн Малік (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Одного разу чоловік з Єгипту прийшов до Умара ібн аль-Хаттаба і сказав: «О правителю правовірних! Я прошу твого захисту від несправедливості». Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) відповів: «Тобі надано захист!» Чоловік сказав: «Я переміг сина Амра ібн аль-Аса (який був правителем Єгипту) у змаганні. Так от, я переміг його, а він мене за це побив батоном, сказавши: «Я є сином найшановніших».

Після чого Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) написав Амру ібн аль-Асу (хай буде вдоволений ним Аллах), наказуючи прибути йому і його сину до нього. Вони

⁵ Коран, 5:18.

⁶ Бухарі.

⁷ Муслім, 2889.

прибули. Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Де єгиптянин? Візьми батіг і бий». Єгиптянин взяв батіг і почав ним бити, а Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Бий сина найшановніших!».

Потім Анас (нехай буде задоволений ним Аллах) продовжив: «Він закінчив бити. І, клянусь Аллахом, нам подобалося, що він його б'є. Цей чоловік перестав бити лише тоді, коли ми переконалися, що кривдник отримав сповна».

Потім Умар (нехай буде задоволений ним Аллах) сказав єгиптянину: «Поклади цей батіг на лисину Амра». На що єгиптянин відповів: «О правителю правовірних! Мене побив його син, а не він. І я вже сповна відплатив йому». Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Як давно ці люди зробили з вас рабів? Адже ваші матері народили вас вільними!» Єгиптянин відповів: «О правителю правовірних, я не знаю, він не зробив зі мною цього».

Також це – заклик до рівності всіх людей і до рівного положення людини зі своїм братом, незважаючи на всі існуючі розбіжності і відмінності між ними. Бо всі вони мають однакове походження: чоловіки й жінки, білі й чорні, араби й неараби. З цим закликом прийшов Священний Коран, а Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) доніс до них це:

«О люди! Бійтеся вашого Господа, Який створив вас з однієї людини, створив з неї пару їй і розселив багато чоловіків і жінок, що походять від них обох. Бійтеся Аллаха, ім'ям Якого ви просите один одного, і бійтеся розривати родинні зв'язки».⁸

Таким чином, основа всього людства і його розвитку – одна, а також його джерело – одне – Адам (мир йому). Всевишній Аллах чітко роз'яснив це, сказавши:

«Воістину, Іса (Ісус) перед Аллахом подібний Адаму. Він створив його з праху, а потім сказав йому: «Будь!». І той почав існувати».⁹

Потім, за волею Всевишнього, нащадки Адама (мир йому) стали поширюватись по всій землі. Всевишній сказав:

«Серед Його знамень – те, що Він створив вас із землі. Після цього ви стали родом людським і почали розселятися».¹⁰

Тобто все людство походить від одного батька і однієї матері. І немає ні у кого ніякої переваги над іншим з точки зору його походження. Бо першою людиною, яку створив Аллах, був Адам (мир йому) – батько всього людства, а потім Аллах створив з нього його дружину Хаву – мати всього людства, і всі люди походять від них двох. І так

⁸ Коран 4:1.

⁹ Коран 3:59.

¹⁰ Коран 30:20.

триватиме доти, поки Всевишній не дозволить всьому суццюму померти і не настане Судний День.

Навіщо ж хтось проявляє зарозумілість щодо іншого і принижує, поневолює, нешановливо ставиться до нього, хоча обидва мають одне походження? Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Воістину, Всевишній Аллах позбавив вас гордовитості часів невігластва і хвастощів ваших батьків. Віруючий є богобоязливим, а нечестивець – нещасним. Всі люди – діти Адама, а Адам – з глини».**¹¹

Всевишній Аллах каже:

«Люди були єдиною громадою віруючих, але між ними почали виникати розбіжності. І якби раніше не було Слова твого Господа, то їх розбіжності були б дозволені».¹²

Основа всіх людей, які жили раніше і які житимуть пізніше – єдина. Люди були об'єднані єдиною релігією та єдиною мовою. Але зі збільшенням кількості людей вони розійшлися в далекі куточки землі, природним і неминучим результатом чого став цей поділ і відмінності мов, кольорів шкіри і характерів людей. Це неминучий результат впливу суспільства на них, і ці відмінності походять від відмінностей у способах мислення, життя та переконань. Саме тому Аллах відправив до них посланців, щоб вони повернули людей до їх основи та первинного джерела, яким є поклоніння лише Єдиному Аллаху без надання йому співтоваришів. Аллах Всевишній говорить :

«Ми відправили до кожної громади Посланця: «Поклоняйтеся Аллаху і уникайте тагута!» Серед них є такі, яких Аллах наставив на прямий шлях, і такі, яким було справедливо визначено оману. Ідіть же по землі і подивіться, яким був кінець невіруючих».¹³

Воістину, Іслам не звертає уваги на зовнішній вигляд людей, бо Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Іноді скуйовджена, неохайна людина, одягнена у лахміття, від якої відвертаються очі людей, клянеться Аллахом і Аллах неодмінно дає їй (те, що вона просить)».**¹⁴

І коли знаходяться люди, які використовують відмінності між людьми, пов'язані з кольором шкіри, походженням чи статтю, то неодмінно приходять до цієї ненависної кастовості, перед якою Ісламський Шаріат закриває всі шляхи. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) роз'яснив причину відмінностей у кольорі шкіри у людей, їх темпераменті і характері, сказавши:

¹¹ Ахмад, 2/361, хадис 8721.

¹² Коран, 10:19.

¹³ Коран, 16:36.

¹⁴ Мустадрак аль ас-Сахіхейн, 4/364.

*«Воістину, Всевишній Аллах створив Адама з пригорщі, яку Він зачерпнув зі всієї землі. І з'явилися люди відповідно до землі, з якої були створені: червоні, чорні, білі і жовті. І серед них є веселі, сумні, погані і хороші».*¹⁵

Всі люди, незважаючи на їх стать, колір шкіри, мову або батьківщину, однакові. Всі рівні перед Аллахом і відрізняються лише в одному, і це – ні що інше, як їх близькість або віддаленість від застосування законів Шаріату, в яких для них і їх суспільства благо і праведність. Всевишній говорить:

«О люди! Воістину, Ми створили вас із чоловіка і жінки і зробили вас народами і племенами, щоб ви пізнавали один одного, і самий шанований перед Аллахом серед вас – найбільш богобоязливий. Воістину, Аллах – Знаючий, Відаючий».¹⁶

Таким чином, Аллах зробив вас народами і племенами не задля піднесення одних над іншими, а задля того, щоб це стало причиною для знайомства, пізнання особливих рис один одного. Так само, як у кожного з людей є особисте ім'я, відмінне від інших.

«Ми вшанували синів Адама і дозволяємо їм пересуватися сушею і морем. Ми наділили їх благами і дарували їм явну перевагу над багатьма іншими створіннями».¹⁷

Цією повагою наділені всі люди без винятку. Одна стать не краща за іншу, або певна група не краща за іншу. Всевишній говорить:

«Він – Той, Хто зробив вас намісниками на землі, і підніс одних з вас над іншими за ступенями».¹⁸

Всі люди без винятку були створені для поклоніння Аллаху, для розселення по Землі і виконання обов'язків, які роз'яснив Всевишній Аллах у цьому аяті. Аллах створив відмінності в їх багатстві, моральності, красі, зовнішньому вигляді і кольорі шкіри. Але не має відмінностей у походженні, як сказано в Корані:

«Ми розподілили між ними їхні засоби до існування в мирському житті і піднесли одних з них над іншими за ступенями, щоб одні з них брали в служіння собі інших».¹⁹

Рівність, яку підтверджує Іслам, з точки зору якого рівні всі люди без винятку, це:

- Збереження законних прав кожної людини, а особливо право користування регульованою свободою, незалежно від статі, походження, кольору шкіри. Регулятором цієї свободи є релігія, що проводить межу між нею та абсолютною тваринною свободою, яку сьогодні сповна скуштував сучасний світ. Її гіркі наслідки – це її

¹⁵ Сахіх Ібн Хіббан, 14/29, хадис: 6160.

¹⁶ Коран, 49:13.

¹⁷ Коран, 17:70.

¹⁸ Коран, 6:165.

¹⁹ Коран, 43:32.

неблагополучні представники, які не знають своїх батьків, поширення вад і в'язниці, переповнені злочинцями тощо. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Всі люди рівні, як зуби гребінця».**

- Всі люди рівні перед законами Шаріату незважаючи на їх стать, походження або колір шкіри. Аллах Всевишній говорить:

«Воістину, Аллах велить вам повертати ввірене на зберігання майно його власникам і судити по справедливості, коли ви судите серед людей. Яким прекрасним є те, чим перестерігає вас Аллах! Воістину, Аллах все чує, бачить».²⁰

А Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«О люди! Воістину, тих, хто були до вас, погубило те, що, коли крав серед них знатний, то вони не чіпали його, а коли крав серед них слабкий, то вони карали його. Клянуся Аллахом! Якщо Фатіма, донька Мухаммада, вкраде, то я неодмінно відітну її руку».**²¹

- Також вони рівні з точки зору відповідальності, відплати і нагороди. Всевишній Аллах каже:

«Той, хто зробив добро вагою в найдрібнішу частку, побачить його. І той, хто зробив зло вагою в найдрібнішу частку, побачить його».²²

- Також вони рівні з точки зору загальнолюдської гідності. Нікому не можна заподіювати страждання через його колір шкіри, стать, мазхаб або релігійні переконання. Всевишній Аллах каже:

«Не ображайте тих, кому вони поклоняються крім Аллаха, інакше вони стануть ображати Аллаха через свою ворожість і невігластво. Так Ми прикрасили для кожного народу їх діяння. Потім вони мають повернутися до свого Господа, і Він повідає їм про те, що вони чинили».²³

- Також вони рівні з точки зору недоторканності їх життя, майна і гідності. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Воістину, ваше життя, ваше майно, і ваша гідність є священними, так само, як і цей день, цей місяць, це місце. Тож нехай перекаже це присутній відсутньому. Адже може бути так, що присутній перекаже тому, хто зрозуміє краще, аніж він».**²⁴

- Також вони рівні з точки зору можливості займати керівні посади в суспільстві, побудованому на заслугах, можливостях та достатності. Від Удея аль-Кінді передається, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«О люди! Той з вас, хто зробив для нас якусь роботу, а ми приховали від нього хоча б голку або те, що більше цього, то це стане дуже дорогим в Судний День».** І тут підвівся

²⁰ Коран, 4:58.

²¹ Муслім.

²² Коран, 99:7-8.

²³ Коран, 6:108.

²⁴ Бухарі, 1/37.

чорний чоловік – ніби я зараз дивлюся на нього і думаю, що він був з ансарів – який сказав: «Прийми від мене мою справу, о Посланець Аллаха!» Він (мир йому і благословення Аллаха) відповів: *«І що це за справа?»* Чоловік сказав: «Я чув, як ти говорив раніше те, що щойно сказав». І він (мир йому і благословення Аллаха) сказав: *«І я зараз говорю те ж саме: той, чия працею ми скористалися, нехай прийде до нас. І те, що йому належить – нехай візьме, а те, що не його – нехай залишить»*.²⁵

• Також вони рівні з точки зору отримання користі з тих благ, які дарував Аллах. Аллах Всевишній говорить:

«О люди! Їжте на землі те, що дозволено і чисто, і не йдіть по стопах диявола. Воістину, він для вас – явний ворог».²⁶

• Також вони рівні в поклонінні Єдиному Аллаху, Якому немає рівних. Бо Іслам був зісланий для всіх людей: незважаючи на колір шкіри, стать та походження. Всі – раби Аллаха. Всевишній говорить:

«О люди! Поклоняйтеся вашому Господу, Який створив вас і тих, хто був до вас. Можливо, ви злякаєтесь».²⁷

Більш того, Шаріат Пророка (мир йому і благословення Аллаха) скасував усе, що веде до огидного расовою фанатизму або хоча б натякає на нього. Відомо, що Абу Укба (хай буде вдоволений ним Аллах), вільновідпущеник з числа персів, сказав: «Я був разом з Посланцем Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) в битві при Ухуді. І вдарив людину з числа многобожників, сказавши: «Отримай це від мене! Адже я – юнак-перс», а потім повернувся до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), і він сказав: *«О, якби ти сказав: «Отримай це від мене! Адже я – юнак-ансар!»*²⁸

Ми бачимо, як Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) охарактеризував його приналежністю до ансарів, і це було краще для нього, аніж приналежність до персів, хоча і не заборонялося юнаку відносити себе до цього народу. Але Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав це, піклуючись про нього і намагаючись віддалити його від будь-якої зарозумілості на національному ґрунті.

Походження і зовнішній вигляд не є мірилом в Ісламі. Воістину, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) виявляв любов і симпатію до Сухейба ар-Румі і Біляла ібн Рабаха, про яких він (мир йому і благословення Аллаха) сказав: *«Вони - люди з мешканців Раю»*. А також до Салмана аль-Фарісі, який був корінним персом, про якого він (мир йому і благословення Аллаха) говорив: *«Салман – один з нас, член моєї родини»*.

²⁵ Сахіх Ібн Хіббан, 11/469.

²⁶ Сахіх Ібн Хіббан, 11/469.

²⁷ Коран, 2:21.

²⁸ Абу Давуд, 4/332.

Але в той же час Пророк (мир йому і благословення Аллаха) виявляв найсильніший гнів, ненависть і ворожнечу до свого дядька – Абу Лахаба, про якого йде мова в сурі, що її зіслав Аллах. У ній йому обіцяно болісне покарання. Аллах говорить:

«Хай відсохнуть руки Абу Лахаба! Хай згине він сам! Не врятували його ні багатство, ні те, що він знайшов. І незабаром увійде він у вогонь палаючий».²⁹

Хоча всі ми знаємо, що за своїм походженням він був шляхетною людиною: араб, курайшит, голова свого племені.

У Священному Корані нам показана перша конституція мусульман, яка була зіслана для всіх людей. Визначною постаттю є Лукман, чорний ефіопський раб, якому Аллах дарував мудрість, і про якого була зіслана ціла сура, названа його ім'ям. У ній його хвалять і згадують його гідні риси, які не раз спливають в багатьох сурах Корану, названих на честь тих чи інших пророків і посланців Аллаха або непорочних праведників. Наприклад, сури «Нух», «Ібрахім», «Сімейство Імрана», «Мар`ям», «Йусуф», «Йунус», «Мухаммад» тощо. Мусульмани читають ці сури в щоденних молитвах: вранці та ввечері. І все це задля того, щоб довести до досконалості в серцях мусульман принцип рівності між усіма людьми.

Ефіопія – африканська країна, більшість мешканців якої є чорношкірими. На самому початку свого заклику до Ісламу, Пророк (мир йому і благословення Аллаха) наказав своїм сподвижникам, через те, що їх мучили курайшити, переселитися до цієї країни, сказавши: **«Воістину, там такий цар, який нікого не пригнічує».**

Коли помер цар Ефіопії, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Прочитайте за нього заупокійну молитву»**, на що сподвижники сказали: «Помолитися за ефіопського царя?!» І тоді Аллах Всевишній послав аят:

«Воістину, серед людей Писання є такі, які вірують в Аллаха і в те, що було послано вам і що було послано їм, і вони покірні Аллаху, і не продають знамення Аллаха за мізерну ціну».³⁰

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Попросіть в Аллаха прощення для вашого брата»**, а потім вирівняв ряди тих, хто молиться, і звеличив Аллаха чотири рази словами «Аллаху Акбар».³¹

Принцип рівності в Ісламі не був просто надіями або розмовами, з якими прийшов Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Він (мир йому і благословення Аллаха) практично застосував цей принцип серед свого народу. Наприклад, Усама ібн Зейд (хай буде вдоволений ним Аллах), вільновідпущеник Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і син вільновідпущеника, був чорним, з приплюснутим носом, але Пророк (мир йому і благословення Аллаха) постійно просив у Аллаха за нього і

²⁹ Коран, 111:1-3.

³⁰ Коран, 3:199.

³¹ Бухарі, 1/466.

свого онука Хасана, сина своєї дочки Фатіми (хай буде вдоволений нею Аллах), кажучи: **«О Аллах, полюби їх обох, бо, воістину, я їх люблю».**³²

Більш того, Пророк (мир йому і благословення Аллаха) відклав сходження на гору Арафат під час хаджу через Усаму, якого він (мир йому і благословення Аллаха) очікував. І коли він прийшов (хай буде вдоволений ним Аллах), жителі Ємену сказали: «І ми сиділи через нього?» Пізніше ці люди відступили від Ісламу, тобто в дні віровідступництва.³³

Аїша (хай буде вдоволений нею Аллах), дружина Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), сказала: «Нікому не дозволено ненавидіти Усаму після того, як він почує слова Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха): **«Хто любить Аллаха і Його Посланця, нехай полюбить Усаму».**

Після слів Пророка (мир йому і благословення Аллаха) завжди слідували справи. Аїша (хай буде вдоволений нею Аллах) сказала: «Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) захотів витерти ніс маленького Усами, а я сказала: «Я це зроблю», на що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) відповів: **«О Аїше, полюби його, бо я люблю його».**

Більш того, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) призначив Усаму, хоча він був чорним вільновідпущеником, командиром армії мусульман у битві проти римлян; головнокомандувачем армією, в якій були найгідніші сподвижники. Деякі із сподвижників (хай буде задоволений Аллах ними всіма) вважали Усаму не вартим цього і почали розмовляти про це. Коли ж Пророк (мир йому і благословення Аллаха) дізнався про це, то піднявся на мінбар, почав прославляти та возвеличувати Аллаха, а потім сказав: **«Якщо ви ганьбите його статус як командира, то, тим самим, ганьбите статус командира, який належав його батьку раніше. І, клянусь Аллахом, що він був гідний звання командира».**³⁴

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) помер до того, як армія Усами ібн Зейда вирушила у бій з римлянами, але перед цим він (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Відправте загін Усами, відправте загін Усами...»**

Після смерті Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) очолив Халіфат за заповітом Пророка (мир йому і благословення Аллаха). Умар ібн аль-Хаттаб (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав Абу Бакру (хай буде вдоволений ним Аллах): «Воістину, ансари вважають, що армію має очолити людина, старша за Усаму». Через що Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) розгнівався і сказав: «Його призначив сам Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), а ти закликаєш мене усунути його?!! Клянуся Тим, в Чийй

³² Бухарі.

³³ Сияр А`лям ан-Нубаля, 2/500.

³⁴ Бухарі, Муслім.

Долоні моя душа, якщо б я знав, що хижі тварини роздеруть мене, то все одно відправив би загін Усами!»

І рушив юний темношкірий головнокомандувач Усама зі своєю армією з Медини. Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) вийшов проводити його. Коли ж Усама сів верхи на свого коня, то Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) підійшов до його ніг. Усама засоромився через це і сказав Абу Бакру (хай буде вдоволений ним Аллах): «О наміснику Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха)! Клянуся Аллахом, або ти сядеш верхи, або я спущуся з коня». На що Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) відповів: «Клянуся Аллахом, ти не злізеш з коня, а я не сяду верхи, бо моя нога не покривалася пилом на Шляху Аллаха навіть протягом години».

Потім Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) попросив Усаму, щоб Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) залишився разом з ним в Медині, аби допомогти йому в управлінні державою. Таким чином, нам було наведено найвизначніший приклад того, що потрібно питати дозволу у головнокомандуючого, навіть якщо він молодший за тих, хто звертається з проханням до нього.

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) починав застосовувати принцип рівності з самого себе. Хоча він (мир йому і благословення Аллаха) і мав шляхетне походження, його плем'я було найшановнішим серед арабів, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Не возвеличуйте мене так, як християни возвеличили Ісу, сина Мар'ям, воістину, я – лише раб. Отож кажіть: «Раб Аллаха і Його Посланець».**³⁵

Більш того, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) видав дочку своєї тітки, Зейнаб бінт Джахш, за вільновідпущеника Зейда.

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) завжди робив усе, що в його силах, щоб ці благородні принципи Ісламського Шаріату стали головними для його послідовників. З цією метою він завжди проявляв турботу про них і допомагав вирішити їхні проблеми, не зважаючи на їх походження. Абу Хурейра (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Чорна дівчина та юнак приходили в мечеть, а Пророк (мир йому і благословення Аллаха) завжди цікавився їхніми справами». Одного разу він (мир йому і благословення Аллаха) запитав: **«Як вони?»** Йому відповіли: «Померли». Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Чому ви мені про це не повідомили?»** Це виглядало так, наче вони не надали цьому значення. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Покажіть мені їх могилу».** Йому показали, і він (мир йому і благословення Аллаха) помолився за них, а потім сказав: **«Воістину, ці могили переповнені мороком для їх мешканців, але Всевишній Аллах наповнить їх світлом завдяки моїй молитві за них».**³⁶

³⁵ Бухарі.

³⁶ Бухарі.

Він (мир йому і благословення Аллаха) подав людям приклад аскетизму в цьому житті і однаково ставився до всіх, незважаючи на колір шкіри або стать. Хакім ібн Хизам сказав: «Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) був найулюбленішою людиною для мене ще в епоху невігластва». А коли йому (мир йому і благословення Аллаха) була доручена пророча місія, і він (мир йому і благословення Аллаха) переселився до Медини, Хакім ібн Хизам під час сезону паломництва купив єменську накидку, яка продавалася за п'ятдесят дирхамів, щоб подарувати Посланцю Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Після чого він підніс її йому (мир йому і благословення Аллаха) в дар і хотів, що б він (мир йому і благословення Аллаха) прийняв її. Убейдуллах повідомив: «Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Воістину, ми не беремо нічого від багатобожників, але можемо купити»**. Тоді Хакім ібн Хизам продав накидку йому (мир йому і благословення Аллаха). Після чого Пророк (мир йому і благословення Аллаха) повернувся до Медини і одягнув її. І я бачив, як він (мир йому і благословення Аллаха) одягав її і виходив на мінбар. Я ніколи не бачив красивішого за нього (мир йому і благословення Аллаха) в той день. Потім Пророк (мир йому і благословення Аллаха) подарував цю накидку Усамі ібн Зейду. І Хакім, побачивши її на ньому, сказав: «Ти носиш єменську накидку?!!» На що Усама (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Так! Тому що я краще, ніж він³⁷, мій батько – краще, ніж його батько, а моя мати – краще, ніж його мати».³⁸

Що ж спонукало Усаму сказати такі слова?!! Воістину, це – Іслам, який зрівняв всіх людей, особливо з точки зору їх статі та кольору шкіри. Він надав їм їх права, одним з яких є свобода слова³⁹, яка раніше була заборонена для них.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сидів зі своїми сподвижниками, розмовляв з ними, дізнавався про їхні справи, вислуховував їх скарги і виправляв їх невірні уявлення про Іслам. І особливу увагу Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) приділяв тому, що стосувалося приниження інших. Абу Хурейра (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Якось двоє людей образили один одного, і один з них обізвав мати іншого. Це дійшло до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), який покликав цього чоловіка і сказав: **«Ти образив його мати?»** Він повторив це питання через деякий час. На що чоловік відповів: «Я прошу вибачення у Аллаха за те, що сказав». А Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: **«Підними голову і подивися на це зібрання людей»**. І він подивився на тих, хто був навколо Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), який сказав: **«Ти не краще за червоношкірого або чорношкірого, а кращим є лише той, хто робить гідні вчинки»**.⁴⁰

³⁷Пер.: Мається на увазі попередній власник цієї накидки, який був багатобожником.

³⁸ Мустадрак аля ас-Сахіхейн, 3/551.

³⁹ Пер.: свобода слова у межах Шаріату.

⁴⁰ Муснад Ісхак ібн Рахівейх, 1/427, хадис 493.

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) ніколи не був задоволений тим, хто знущається над іншим або принижує іншу людину, незалежно від того, чи був він (мир йому і благословення Аллаха) присутній при цьому, чи ні. Одного разу сподвижники прийшли на збори, на яких не було Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). А одними з присутніх були Халід ібн аль-Валід, Абдуррахман ібн Ауф, Білял ібн Рабах і Абу Зарр аль-Гіфарі – найгідніші сподвижники. Чорношкірим серед них був лише ефіопець Білял. А Абу Зарру була властива природна запальність. Люди почали обговорювати якесь питання. І Абу Зарр висловив свою думку. Білял (хай буде вдоволений ним Аллах) вказав на його помилку. І тут Абу Зарр (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав:

– Як ти, сине чорношкірої жінки, можеш казати, що я помилився?!!

Тут Білял підвівся, відчуваючи гнів і жаль. Він сказав:

– Клянусь Аллахом, я передам твої слова Посланцю Аллаха!

І він прийшов до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і передав йому (мир йому і благословення Аллаха) слова Абу Зарра (хай буде вдоволений ним Аллах). Коли Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) почув це, вираз його обличчя змінився. Коли ж Абу Зарр (хай буде вдоволений ним Аллах) почув цю новину, то поспішив до мечеті. Він зайшов до мечеті і сказав:

– Мир тобі, о Посланцю Аллаха!

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

– ***О Абу Зарре! Ти докоряв йому через його мати?! Воістину, ти людина, в якій залишилися сліди часів невігласства.***

І тут Абу Зарр (хай буде вдоволений ним Аллах) заплакав і опустився на коліна, кажучи:

– О Посланцю Аллаха, попроси у Аллаха за мене вибачення, – а потім, плачучи, вийшов з мечеті. По дорозі він зустрів Біляла. Коли він побачив його, впав на дорогу і притулив свою щоку до землі зі словами:

– О Біляле, клянусь Аллахом, я не підніму свою голову з землі, поки ти не станеш на неї своєю ногою. Ти – благородний, а я – принижений!

Білял підняв його, плачучи, поцілував його в щоку і сказав: «На голову, що схиляється перед Аллахом, не наступає нога».

Білял ібн Рабах

Хто ж цей чоловік? Високий, худий, дуже смуглий, з густим волоссям, вузькими плечима, до якого приходили люди? Вони розповідали один одному про його високі моральні якості. Він не хотів чути всі ці похвали, щоб уберегти себе від зарозумілості. Він говорив, а сльози котилися у нього по щоках: «Я – лише ефіоп, який ще вчора був рабом...»

Хто ж цей ефіопський раб, якому його високе становище, гідно заслужене ним в Ісламі, додало ще більше скромності і розуміння справжнього стану прихильників Істини? Який, дізнавшись, що деякі люди вважають його вище за Абу Бакра (хай буде вдоволений ним Аллах), першого намісника після Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), найкращого з людей після пророків і посланників, сказав: «Як можуть вони вважати мене вищим за нього, коли я зробив лише один добрий вчинок, у той час, як він зробив безліч гарних справ?!!»

Хто ж цей ефіопський раб, який, заходячи в Каабу, плював на ідолів, які були всередині, зі словами: «Воістину, як помилився той, хто поклонявся вам!»

Хто ж цей ефіопський раб, якому сам Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) обіцяв Рай, сказавши йому після ранкової молитви: **«Біляле, скажи мені, яка зі справ, зроблених тобою в Ісламі, вселяє найбільше надії на те, що вона принесе користь, бо, воістину, я чув стук твоїх сандалій переді мною в Раю?»** У відповідь на це Білял (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Ніщо із зробленого мною не вселяє мені стільки надій, як те, що в який би час ночі або дня я не здійснював омовіння, після цього я читаю молитву, яку Аллах приписав мені, не встигнувши осквернитися».⁴¹ Хто ж цей ефіопський раб, про якого Всевишній Аллах зіслав аят, який буде читатися до Судного Дня?

Одного разу представники курайшитської знаті прийшли до Пророка (мир йому і благословення Аллаха), коли він сидів разом із ефіопом Білялом, персом Салманом, римлянином Сухейбом, Аммаром, Хаббабом та іншими віруючими, які не належали до знаті. Коли курайшити побачили їх поруч з ним (мир йому і благословення Аллаха), то сказали: «Воістину, ми б хотіли, щоб ти провів з нами окрему зустріч, якої ми варті, на якій будуть присутні лише араби. Адже до тебе приходять делегації арабів і нам незручно, що інші араби можуть побачити нас з цими рабами. Коли ж ми до тебе будемо приходити, прожени їх, а коли будемо йти, то сиди з ними, якщо побажеш».

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) відповів: **«Добре»**. Курайшити сказали: «Засвідчи це письмово». Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллаха) покликав за писарем. Тим самим він (мир йому і благословення Аллаха) лише хотів повернути серця цих курайшитів, бо в цьому було зміцнення Ісламу і його послідовників. Але навіть у таких благих цілей в Ісламському Шаріаті немає ніякого виправдання, якщо вони суперечать його принципам: принципи – завжди принципи, і цінності – завжди цінності.

⁴¹ Бухарі, Муслім.

І тоді Аллах послав Пророку (мир йому і благословення Аллаха) одкровення⁴²:

«Не жени тих, які звертаються до свого Господа вранці і перед заходом, прагнучи до Його Лику. Ти анітрохи не відповідаєш за них, і вони анітрохи не відповідають за тебе. Якщо ж ти проженеш їх, то станеш одним з беззаконників. Так Ми випробовували одних з них іншими, щоб вони сказали: «Невже серед нас Аллах надав милість тільки цим?» Хіба Аллах не краще знає тих, хто вдячний? Коли до тебе приходять ті, які увірували в Наші знамення, говори їм: «Мир вам! Ваш Господь наказав собі бути Милосердним, і якщо хтось з вас зробить зло через своє невігластво, а потім розкається і стане робити праведні вчинки, то Він – Милосердний».⁴³

І тоді Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) випустив сувою зі своїх рук і потім покликав нас, сказавши: **«Мир вам! Ваш Господь приписав для Самого Себе милість».**

Одного разу ми сиділи разом з ним, аж раптом він (мир йому і благословення Аллаха) захотів піднятися і піти. І було послано:

«Будь же терплячий разом з тими, які звертаються до свого Господа вранці і перед заходом сонця, і прагнуть до Його Лику. Не відводь від них свого погляду, бажаючи благ цього світу».⁴⁴

Після цього Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) завжди сидів з нами, а коли йому (мир йому і благословення Аллаха) потрібно було відлучитися, то ми вставали і йшли перед тим, як він (мир йому і благословення Аллаха) підводився.

Так хто ж цей ефіоп, який ще вчора був рабом, а вже сьогодні став паном завдяки своїй вірі?

Давайте послухаємо історію його життя, розказану Халідом Мухаммадом⁴⁵ (хай помилує його Аллах):

⁴² Одкровення було зіслано Пророку (мир йому і благословення Аллаха) через ангела Джібріля (мир йому), який відповідає за донесення одкровення. У Джібріля є кілька образів, як про це повідомив Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Ось деякі з них: «До нього приходив ангел в образі чоловіка, і він говорив з Пророком (мир йому і благословення Аллаха), а Пророк (мир йому і благословення Аллаха) говорив з ним».

Одкровення було зіслано Пророку (мир йому і благословення Аллаха) подібно до звучання дзвону, але для нього (мир йому і благословення Аллаха) це було набагато важче.

⁴³ Коран, 6:52-54.

⁴⁴ Коран, 18:28.

⁴⁵ Із книги «Риджалъ хавля ар-Расуль» скорочено.

«Він – Білял ібн Рабах, перший муедзин в Ісламі, що закликав до молитви. Він – Білял, який розбив ідоли.

Хто ж не знає Біляла, який оселився в серцях мусульман, що живуть у всіх куточках світу? Він є одним із великих чудес Ісламу. Серед кожних десяти мусульман – з часів, як з'явився Іслам і аж до наших днів, і до того, як побажає Аллах – обов'язково знаходяться семеро, які знають Біляла. Тобто десяткам мільйонів людей відомо про Біляла і його історію, і про двох великих намісників – Абу Бакра і Умара (нехай буде задоволений Аллах ними обома).

І навіть якщо ти запитаєш дитину, яка ще вчиться в початкових класах школи Єгипту, Пакистану, Китаю, Америки, Європи, Росії, Іраку, Сирії, Ірану, Судану, Тунісу, Марокко, Алжиру, або в будь-якому куточку земної кулі, де проживають мусульмани: «Хто такий Білял ібн Рабах?», то вона відповість тобі: «Він муедзин Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Він раб, якого мучив його ж пан каменем, покладеним йому на груди, щоб відвернути його від релігії, а він повторював: «Єдиний, Єдиний...», усвідомлюючи ту вічність, яку надає йому Іслам.

Маєш знати, що цей Білял до Ісламу був не більш ніж рабом, що пас верблюдів свого пана за жменю фініків, аби вижити.

Він був правдивий у своїй вірі, і велич релігії, в яку він увірував, дозволила йому зайняти високе місце в історії Ісламу серед великих, почесних і гідних.

Воістину, багато з тих, хто мав високе становище, авторитет та багатство, не добилися й сотої частини тієї вічної пошани, яку отримав Білял, ефіопський раб. Більш того, багато історичних героїв не досягли такої популярності, якої досяг Білял.

Чорнота його шкіри, скромність та нешляхетне походження не перешкодили йому, коли Іслам залишив на ньому свій слід, досягти високого становища, до якого привела його правдивість, стійкість, охайність і старанність.

Люди вважали, що раби, до яких належав Білял, не мають сім'ї та родичів; не володіють у своєму житті нічим і належать пану, який придбав їх за гроші; ходять і їдять серед верблюдів і інших тварин.

Вони вважали, що такі людині ні на що не здатні і нічого не можуть досягти. Навіть, коли він пішов за Пророком (мир йому і благословення Аллаха) і повірив, всі вони вважали, що мало хто із йому подібних здатний на такий вчинок. А потім він став першим муедзином Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), чого прагнули всі вожді курайшитів та визначні люди, що прийняли Іслам і пішли за Посланцем Аллаха (мир йому і благословення Аллаха).

Так, це – Білял ібн Рабах. Про який героїзм і велич говорить нам це ім'я: Білял ібн Рабах!

Воістину, він ефіоп, син чорної рабині на ім'я Хамама. Він з'явився на світ рабом, яким володів Умайя ібн Халаф з Мекки, а його мати була однією з його рабинь.

Білял був невільник, проводячи безглуздо свої дні: у нього ні на що не було права і він не мав жодної надії на завтра...

Але тут з'явилися добрі вісті Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха), які почув і Білял: жителі Мекки почали розповідати про нього один одному. Зацікавився ним і Умайя ібн Халаф, один із старійшин племені Джумах, яке володіло Білялом.

Іноді Умайя зі своїми друзями і представниками свого племені говорив про Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) зі злістю, образою та гнівом.

Але вуха Біляла сприймали серед цих слів, викликаних гнівом, факти, які давали справжнє уявлення про релігію, він захоплювався закликом Ісламу до високої моральності, рівності і свободи. Він відчував, що це – нові риси для того суспільства, в якому він жив. Так само його вуха сприймали з їх розмов визнання гідності Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха), його правдивості, надійності і розважливості.

Так, те, що він чув від них, здивувало його і пожвавило інтерес до того, з чим прийшов Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха). Вони говорили одне одному: «Мухаммад не збрехав жодного разу, і не був чаклуном або божевільним. І ми обов'язково повинні його чимось зганьбити, щоб відвернути від нього тих, хто захоче прийняти його релігію».

Він чув, як вони говорили про його (мир йому і благословення Аллаха) надійність, вірність, мужність, моральність, добродійність і розважливість.

Також він чув, як вони перешіптувалися щодо причин, які спонукали їх до ворожнечі з ним (мир йому і благословення Аллаха). По-перше, відданість релігії їхніх батьків. По-друге, страх курайшитів втратити їх велич. Ця велич полягала в їх становищі як релігійного центру, як столиці поклоніння, обрядів паломництва на всьому Аравійському півострові. І також однією з причин була заздрість до роду Хашимітів, з якого походить Посланець.

В той день Білял ібн Рабах побачив Світло Аллаха і почув у глибині своєї душі дзвін. Потім він вирушив до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і прийняв Іслам...

Життя Біляла, після прийняття Ісламу не було спокійним, як до цього: сон, їжа, праця. Звістка про прийняття ним Ісламу поширилася, облетівши землю і досягнувши ватажків племені Джумах, яких переповнювала зарозумілість і обтяжувало марнославство. Шайтани з усієї землі сіли на груди Умайї ібн Халафа, який угодив у прийнятті Ісламу своїм рабом ляпас, нанесений всім їм. Їх ефіопський раб прийняв Іслам і пішов за Мухаммадом?!!

Умайа сказав самому собі: «Незважаючи на все це, нічого страшного не відбувається... Воістину, сьогоднішнє сонце не сяде за обрій, поки разом з ним не піде за обрій Іслам цього раба!!!»

Але сонце так ніколи й не сіло за обрій разом з Ісламом Біляла. Навпаки, сонце в той день зайшло за горизонт разом зі всіма ідолами курайшитів та агонією всього ідолопоклонства!

А що стосується Біляла, то він виявив справжню шляхетність. Він стійко переніс жорстокі муки з непохитністю, властивою лише великим і благородним людям. Всевишній Аллах зробив його прикладом того, що чорнота шкіри і невільництво не псують величі душі, якщо вона переповнена вірою і міцно тримається за свого Творця, будучи впевненою в Істині.

Білял підніс повчальний урок для всіх, хто жив у його час; для представників його релігії і для представників усіх релігій... Урок, який вчить тому, що свобода особистості не продається за шматок золота.

Він був одним із перших семи осіб, які відкрито заявили про своє прийняття Ісламу на початку заклику Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Це були: Абу Бакр, Аммар і його мати Сумайя, Сухайб, Білял і Мікдад (нехай буде задоволений ними всіма Аллах). Що ж стосується Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), то Аллах захистив його за допомогою його дядька Абу Таліба. Абу Бакра захищало його плем'я. А решту з них схопили курайшити і, начепивши на них залізний одяг, залишили під палючим сонцем. Від усіх них курайшити отримали те, що хотіли, окрім Біляла. Воістину, він переніс всі ці муки заради Аллаха. Але курайшити віддали його в руки дітей, які почали ходити з ним перед жителями Мекки, а він не втомлювався повторювати: «Єдиний, Єдиний!...»⁴⁶

Він був голим кинутий на розпечене каміння. Так вони намагалися відвернути його від його релігії або хоча б похитнути його віру, але Білял відмовився зробити це.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і Іслам зробили з цього слабкого ефіопського раба приклад для всього людства в питанні поваги особистості та захисту її свободи.

Курайшити виводили його опівдні, коли пустеля перетворюється на пекло, і кидали його голим на розпечене каміння. Потім вони приносили важкий камінь і клали йому на груди. Таке дике покарання відбувалося щодня. Дійшло навіть до того, що від такого жакливого покарання пом'якшилися серця деяких його гнобителів. Вони, врешті-решт, погодилися відпустити його за умови, що він добре скаже про їхніх богів, хоча б одним словом, аби заспокоїти своє марносластво і щоб не розповідати іншим курайшинам, що вони зазнали принизливої поразки через непохитність їх раба.

⁴⁶ Сахіх Ібн Хіббан, 15/558.

Але навіть це слово, яке він міг сказати, не вірячи в нього в серці, купивши, тим самим, своє життя і не втративши своєї віри, Білял відмовився вимовити.

І замість нього став повторювати: «Єдиний, Єдиний...» Йому наказали: «Скажи те, що ми говоримо!» А він відповів їм, глузуючи з них: «Воістину, мій язик не вміє говорити!..»

І продовжив Білял перебувати в гарячому поту серед скель до тих пір, поки не проходили повз нього люди, які його підняли. Вони одягли йому на шию мотузку, а потім наказали своїм дітям бігати з ним навколо гір Мекки і по її вулицях, але Білял не вимовив своїм язиком нічого, крім святих слів: «Єдиний, Єдиний!..»

Коли настала ніч, вони почали сперечатися з ним: «Завтра скажи хороші слова про наших богів. Скажи: «Мої боги – аль-Лат і аль-Узза». Ми втомилися тебе мучити, ми вже ніби самі себе мучимо...» А він підняв голову і промовив: «Єдиний, Єдиний!..»

Умайя ібн Халаф вдарив його, вибухнувши злобою і гнівом, і почав кричати: «Яка біда послала нам тебе, о раб зла?! Клянусь аль-Лат і аль-Уззою, я неодмінно зроблю так, щоб твоя історія стала повчанням для рабів і панів!»

А Білял відповів, вірячи всім серцем: «Єдиний, Єдиний!..»

І тут хтось звернувся до Умайї: «Притримай свій гнів, о Умайя! Клянусь аль-Лат, він не буде покараний після сьогоднішнього дня. Воістину, мати Біляла – рабиня наша, і він – один з нас. Ми не будемо задоволені, якщо курайшити будуть погано говорити про нього і знущатися над ним через його прийняття Ісламу».

Білял уважно вдивлявся в брехливі хитрі обличчя. На його вустах промайнула усмішка, подібна променю світанку. І тут він спокійно промовив: «Єдиний, Єдиний!..»

Настав новий день, і опівдні Біляла вивели під палюче сонце, а він був терплячий, смиренний і стійкий. В той момент, коли вони його мучили, до них вийшов Абу Бакр ас-Сиддік (хай буде вдоволений ним Аллах) і вигукнув: «Хіба ви не боїтеся Аллаха?! Ви вб'єте людину лише за те, що він говорить «Мій Господь – Аллах»?» Але Умайя сказав: «Ти зіпсував його і тому я його караю тим, що ти зараз бачиш!» Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) крикнув Умайї ібн Халафу: «Ось, візьми грошей більше, ніж він коштує, але дай йому волю».

Умайя почувався так, ніби він тонує, а до нього припливла рятувальна шлюпка. Його душа заспокоїлася, коли він почув, що Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) запропонував викуп за звільнення Біляла. Адже відчай в їх душах через неспроможність зламати Біляла досяг межі. І ще й тому що вони були торговцями і розуміли, що його продаж буде для них набагато вигіднішим за його смерть.

Вони продали Біляла Абу Бакру (хай буде вдоволений ним Аллах), який відразу ж звільнив його, після чого Білял зайняв своє заслужене місце серед вільних чоловіків.

Коли ас-Сиддік (хай буде вдоволений ним Аллах) повертався назад разом з Білялом, Умайя сказав йому вслід: «Забирай його, бо клянусь аль-Лат і аль-Уззою, якби ти захотів купити його всього лише за дванадцять драхм, то я б продав його тобі за них».

Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) розумів, що в цих словах прихований відчай і розчарування, і він міг йому і не відповідати, але так як необхідно було відстояти гідність того, хто став йому братом, він сказав Умайї: «Клянусь Аллахом, якщо б ви вимагали за нього набагато вищу ціну, то я неодмінно заплатив би її!»

І він вирушив зі своїм супутником до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), несучи йому радісну звістку про звільнення Біляла. В той день було велике свято.

Мусульмани, що увірували в Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), покірливо переносили найсильніші страждання від рук курайшитів в Мецці. І тоді Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав їм переселитися в Медину, щоб там вони перебували в безпеці, далеко від язичників-курайшитів.

Після зміцнення позицій Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і мусульман в Медині, він (мир йому і благословення Аллаха) узаконив заклик (азан) до молитви. І хто ж став муедзином, що читав азан щоденно п'ять разів? І хто прокричав його крізь горизонти, возвеличуючи Аллаха? Воістину, це був Білял, який голосно проголосив через тринадцять років мук, протягом яких його жахали і мучили вогнем, але він повторював, що Аллах – Єдиний, Єдиний!.. На нього впав вибір Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і він став першим муедзином Ісламу!

Своїм гучним, пронизливим голосом він вимовив слова, які наповнили серця вірою, а слух – благоговінням:

«Аллах Великий! Аллах Великий!»

Я свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха.

Я свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха.

Я свідчу, що Мухаммад – Посланець Аллаха.

Я свідчу, що Мухаммад – Посланець Аллаха.

Поспішайте на молитву! Поспішайте на молитву!

Поспішайте до порятунку! Поспішайте до порятунку!

Аллах Великий! Аллах Великий!

Немає Бога, крім Аллаха»

Але багатобожники-курайшити не могли заспокоїтися, побачивши, як ця молода релігія розвивається і зростає кількість її послідовників. Невдовзі відбулася люта битва між мусульманами і курайшитами, які підійшли до Медини. Білял взяв участь в цій першій великій битві – битві при Бадрі. Її гаслом Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) наказав зробити слова: «Єдиний, Єдиний!»

Саме в цій битві курайшити зазнали суттєвих втрат, і всі їхні ватажки взяли участь в ній. Умайя ібн Халаф вирішив не виходити і дочекатися, поки битва скінчиться. Ще вчора він був господарем Біляла, караючи його люто і дико.

Він вирішив не брати участі у битві. Але коли до його друга Укби ібн Абу Муайта дійшла звістка про те, що Умайя відсиджується, він взяв жаровню в свою праву руку і вирушив до Умайї. Той сидів серед членів свого племені, коли Укба кинув жаровню перед ним і сказав: «О Абу Алі! Смаж їжу на цьому, бо, воістину, ти – з числа жінок!» На що Умайя вигукнув: «Хай спотворить тебе Аллах і те, з чим ти прийшов!» Після цього він не знайшов ніякого виправдання і вийшов разом з бійцями.

Укба ібн Муайт підбурював Умайю та інших слабких мусульман. А сьогодні він особисто спонукав Умайю до участі у битві при Бадрі, в якій він і загине! В якому, також, відбудеться загибель і самого Укби.

Умайя був з числа людей, які відсиджувалися під час війни. І якби не прихід Укби, який зганьбив його, як ми бачили раніше, то він би не вийшов на поле бою.

Але Аллах приводить у виконання своє повеління, то нехай вийде Умайя, адже між ним і між рабом з числа рабів Аллаха, ще не все вирішено. Настав час розплати, і боржник ще не помер. Як ви себе поведете, так і з вами себе поведуть інші.

Укба, на підбурювання якого клонув Умайя, мучив невинних віруючих. Укба власноруч погнав Умайю на смерть. І від чийх рук? Від рук Біляла, якого Умайя раніше сковував кайданами і змушував страждати.

Саме цими руками, в цій битві при Бадрі, у боротьбі із курайшитами, які принижували мусульман та утискали. Так все і сталося.

Коли почався бій між двома групами, і мусульмани вигукували: «Єдиний! Єдиний!», душа Умайї сховалась у п'яти. Слово, яке ще вчора повторював раб, який перебував у муках і страху, сьогодні стало гаслом релігії і всієї нової Умми в цілому!

Схрестилися мечі і розгорілася битва... Коли ж битва наближалася до свого кінця, Умайя ібн Халаф помітив Абдуррахмана ібн Ауфа (хай буде вдоволений ним Аллах), сподвижника Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), і попросив стати його полоненим, щоб зберегти своє життя. Абдуррахман ібн Ауф (хай буде

вдоволений ним Аллах) прийняв цю пропозицію, захистивши його і зробивши своїм полоненим. Потім рушив разом з ним у середину бою, до табору військовополонених. По дорозі їх помітив Білял, і промовив своїм гучним голосом: «Глава невір'я – Умайя ібн Халаф. Немає сьогодні для нього порятунку!», – і підняв свій меч, щоб відрубати голову, яку обтяжували омана і зарозумілість. Але Абдуррахман ібн Ауф (хай буде вдоволений ним Аллах) скрикнув: «О Біляле! Він – мій бранець...»

– Бранець тода, коли війна в розпалі?!! Бранець тоді, коли його меч щойно проливав кров мусульман?!! Ні! – для Біляла це було справжнім знуцанням.

А Умайя посміхався і знуцався, відчуваючи, що знаходиться у безпеці...

На думку Біляла, сам він не міг відібрати полоненого у свого брата в релігії, Абдуррахмана ібн Ауфа (хай буде вдоволений ним Аллах). І тоді Білял прокричав гучним голосом, звертаючись до мусульман: «О помічники Аллаха! Глава невір'я – Умайя ібн Халаф. Немає сьогодні для нього спасіння!» Цей заклик почув загін мусульман, мечі яких досягли цілей і пролили кров. Вони наздогнали Умайю і його сина, що бився разом з курайшитами. І Абдуррахман ібн Ауф (хай буде вдоволений ним Аллах) не зміг нічого зробити. Він навіть не зміг врятувати кольчугу Умайї, яку підтримував пояс.

Білял поглянув на тіло Умайї, яке впало під разючими ударами мечів, потім спішно відійшов від нього і гучним голосом крикнув: «Єдиний! Єдиний!...»

Я не думаю, що хтось мав право просити Біляла вибачити Умайю в подібній ситуації. Але якщо б зустріч Біляла і Умайї відбулася за інших обставин, то можна було б попросити Біляла про це. Адже людина з такою вірою і богобоязливістю, як Білял, неодмінно пробачила б. Але зустріч відбулася між ними на війні, в якій кожна зі сторін робила все можливе, аби вбити свого супротивника.

Мечі блищать, вбиті падають. В цей момент Білял бачить Умайю, який не залишив на його тілі живого місця. Як і де він його зустрічає? Він бачить його на полі бою, де рублять голови мусульман.

У подібних ситуаціях, коли зустрічаються два воїна, жодній розумній, справедливій людині не прийде в голову думка запитати Біляла: «Чому ж ти його не пробачив?»

Минали дні. Була відкрита Мекка... До неї увійшов Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), дякуючи Аллаху і возвеличуючи Його, з десятитисячною армією мусульман. Одразу він попрямував до Кааби. Це священне місце, в якому курайшити зібрали ідолів за кількістю днів року.

«Явилася істина, і згинула брехня. Воістину, брехня приречена на загибель».⁴⁷

⁴⁷ Коран, 17:81.

З цього дня ніхто не буде вшановувати аль-Лат, аль-Уззу або Хубала! Починаючи з цього дня, людина не принизиться перед каменем або істуканом! І люди не будуть поклонятися нікому, навіть частинкою своєї душі, окрім Аллаха, Якому не має рівних, Він – Один, Єдиний, Великий, Піднесений...

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) увійшов до Кааби, ведучи за собою Біляла. Він (мир йому і благословення Аллаха) зайшов углиб, поки не опинився лицем до лица зі статуєю Ібрагіма (мир йому), який ворожить на стрілах. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) дуже розгнівався і сказав: **«Хай погубить їх Аллах! Наш праотець не ворожив на стрілах. Ібрагім не був ані юдеєм, ані християнином, але він був єдинобожником, мусульманином, і не був з числа багатобожників»**. Потім він (мир йому і благословення Аллаха) наказав Білялу забратися на Каабу і зробити азан. Білял так і зробив. Наскільки чудовий цей час, місце і ситуація!

Життя в Мекці призупинилося. Тисячі мусульман завмерли, повторюючи в благоговінні ці слова азана за Білялом.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) звернувся до жителів Мекки зі словами: **«О курайшити! Воістину, Аллах звільнив вас від засад періоду невігластва і звеличення пращурів... Всі люди походять від Адама, а Адам був створений із глини...»** І він (мир йому і благословення Аллаха) закінчив своє звернення словами: **«Мешканці Мекки! Як ви думаєте, як я вчиню з вами?»** Вони відповіли: «По-доброму. Бо ти великодушний брат і син великодушного!» Він (мир йому і благословення Аллаха) відповів: **«Йдіть, бо ви – вільні!»** А багатобожники у своїх домівках не переставали повторювати: «Він той самий Мухаммад зі своїми бідняками, яких ще вчора виганяли з цієї землі? Це справді він і разом з ним десять тисяч віруючих? Це справді той, з ким ми билися, виганяли і вбивали самих близьких йому людей? Це справді той, хто щойно звертався до нас, коли наші життя були в його руках, а він сказав нам: «Йдіть, бо ви - вільні!»...

Білял продовжував жити із Посланцем Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), і був присутнім разом з ним на всіх подіях, закликаючи до молитви, оберігаючи і захищаючи обряди поклоніння цієї великої релігії, яка вивела його із темряви до світла, з рабства до свободи.

Кожен день Білял наближався до серця Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), який його описував так: **«Білял – людина із мешканців Раю»**.

Але разом з цим, Білял залишався великодушним і скромним. Він вважав себе лише «ефіопом, який ще вчора був рабом».

Одного разу він вирішив засватати для себе і для свого брата двох дівчат. Він сказав батькові цих двох дівчат: «Я Білял, а це – мій брат, Абдан з Ефіопії. Ми заблукали, але Аллах повів нас Прямим Шляхом. Ми були рабами, але Аллах звільнив нас. Якщо Ви

дозволите нам одружитися на ваших доньках – вся хвала Аллаху, а якщо відмовитеся, то Аллах – Великий!»

Білял не залишився рабом. Навпаки, завдяки Ісламу він став паном! Хіба не другий намісник Посланця Аллаха (так благословить його Аллах і вітає), Умар ібн аль-Хаттаб (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Абу Бакр – наш пан і звільнив нашого пана?»

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) дуже цінував Абу Бакра (хай буде вдоволений ним Аллах) і перед смертю наказав йому опікуватися справами мусульман. Білял вирушив до намісника Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і сказав йому: «О намісник Посланця Аллаха! Воістину, Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: *«Охорона кордону протягом дня і ночі краще за ніст і нічні молитви протягом місяця. І якщо (той, хто охороняє кордон) помре, то його благі діяння, які він робив раніше, будуть і далі записуватись, і він буде захищений від спокусника»*.⁴⁸ На що Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «І чого ж ти бажаєш, о Біляле?» Він відповів: «Я хочу охороняти кордони, поки не помру». Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «А хто буде закликати нас на молитву?» Білял відповів, і його очі наповнилися сльозами: «Воістину, я ні для кого не стану читати азан, після Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха)». Абу Бакр (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Залишайся і читай азан для нас, о Біляле!..»

Білял відповів: «О повелителю правовірних! Якщо ти викупив і звільнив мене тільки для себе, то затримай мене. А якщо ти викупив і звільнив мене заради Аллаха, то залиш мене і мої справи Аллаху».

Абу Бакр (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав: «Я звільнив тебе заради Аллаха, о Біляле! Я звільнив тебе заради Аллаха, о Біляле...»

Білял вирушив до Шаму і залишився там, аби захищати кордони доти, поки не побачив Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) уві сні, який сказав йому: *«Що це за черствість, о Біляле? Що заважає тобі відвідати нас?»* Після цього Білял засмутився і вирушив до Медини. Прийшовши до могили Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), він почав плакати біля неї, а потім зустрів Хасана і Хусейна. Він поцілував їх і обійняв. А вони сказали йому: «Зроби азан».

Тут він піднявся на дах мечеті і почав закликати людей на молитву, підвищуючи свій м'який і жалісливий голос. Коли він вимовив: «Аллах Великий, Аллах Великий!», Медина, яка вже чула цей м'який голос за життя Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), здригнулася. А коли він вимовив: «Я свідчу, що Мухаммад – Посланець Аллаха», люди вийшли зі своїх будинків, повторюючи за ним і плачучи. Він не переставав виголошувати азан своїм лагідним, величним голосом. Це тому що він не виголосив у своєму азані «Я свідчу, що Мухаммад – Посланець Аллаха» до тих пір,

⁴⁸ Муслім.

поки на нього не нахлинули спогади. Він не витримав і знизив свій голос під тиском своєї печалі.

Останній його азан був прочитаний під час візиту керманіча правовірних Умара (хай буде вдоволений ним Аллах) в Шам. Люди звернулися до нього, щоб він дозволив їм привести Біляла, щоб той зробив азан хоча б перед однією молитвою. Керманіч правовірних запросив Біляла. Час молитви вже настав, і він (хай буде вдоволений ним Аллах) хотів, щоб азан прочитав Білял. Він піднявся і прочитав азан. Сподвижники, які застали Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) за його життя, разом з Білялом заплакали. Вони плакали так, як раніше ніколи не плакали. А Умар (хай буде вдоволений ним Аллах) плакав сильніше за всіх.

Він охороняв кордони Шама так, як схотів цього раніше. До тих пір, поки не прийшов його час. Його дружина сиділа поруч з ним, коли він помирав, і голосила: «О горе!» А Білял, відкриваючи свої очі, кожен раз повторював: «О, радість!». Потім він зробив свій останній подих, повторюючи: «Завтра ми зустрінемося з нашими улюбленими: Мухаммадом і його сподвижниками... Завтра ми зустрінемося з нашими улюбленими: Мухаммадом і його сподвижниками...»

Йому було приблизно шістдесят три роки. Він був похований біля Малих Воріт, на кладовищі Дамаска. Він був однією із найвидатніших постатей Ісламу, які стояли, подібно непорушним горам, захищаючи переконання і проявляючи самопожертву заради Істини. Нехай буде задоволений Аллах тобою, о Біляле!

Завершення розповіді

Що за велич і гідність залишає ця релігія в серцях її послідовників! Воістину, це – голос Істини, який змішався з мозаїкою сердець і зробив її пов'язаною і підпорядкованою могутності Аллаха. Вона дозволяє забути будь-який біль і труднощі, що можна зустріти на життєвому шляху. Більше того, вона є насолодою, подібною до тієї, яку відчувають прихильники своїх пристрастей, коли піддаються їм. Але наскільки ж велика різниця між цією насолодою і тими пристрастями, які породжують жаль і призводять до збитків? А насолода від поклоніння Аллаху породжує вічність, яку увінчує блаженство. Воістину, мусульмани обрали правильний шлях, що приведе їх до щастя, яке вони знайдуть у Аллаха. Воістину, досягти цього щастя нескладно, але це потребує сміливості й готовності змінюватися. Насправді вони пізнали, що шлях до Раю – це слідування настановам Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), якому не була властива брехня, зрада або віроломство.

Абу Суфйан ібн Харб (хай буде вдоволений ним Аллах) повідомив про те, що Іраклій послав за ним, коли він супроводжував караван курайшитів. Вони займалися

торговими справами у Шамі, і це було в той час, коли Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), уклав перемир'я із Абу Суфйаном і (іншими) невірними курайшитами. (Абу Суфйан разом зі своїми товаришами) прибув до імператора в Ілію, де Іраклій, який, покликавши до себе знатних людей Риму і свого товмача, запитав: «Хто з вас найкраще знає чоловіка, який стверджує, що він – пророк?»

Абу Суфйан сказав: «Я відповів: «Це я». Тоді він сказав: «Підведіть його ближче до мене, а його товаришів поставте у нього за спиною», і звелів своєму толмачу: «Скажи їм, що я буду питати його про цю людину, і, якщо він збреше мені, нехай вони викриють його брехню». Потім Іраклій поставив мені перше запитання: «Яке його походження?» Я відповів: «Він шляхетного походження». Він запитав: «Чи заявляв хтось з вас щось подібне раніше?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи був хтось з його прашурів правителем?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «А хто слідує за ним, знатні чи прості люди?» Я відповів: «Скоріше прості». Він запитав: «Їх кількість збільшується чи зменшується?» Я відповів: «Збільшується». Він запитав: «А чи відступає хтось від його релігії через невдоволення нею?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи доводилося вам звинувачувати його у брехні до того, як він заявив про це?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи властиве йому віроломство?» Я відповів: «Ні, але у нас з ним зараз перемир'я, і ми не знаємо, що він буде робити». І більше нічого не зміг додати до сказаного.

Іраклій запитав: «Чи доводилося вам битися з ним?» Я відповів: «Так». Він запитав: «І чим закінчувалися ваші битви?» Я відповів: «Війна між нами йшла з перемінним успіхом: він перемагав нас і ми перемагали його». Він запитав: «Що він наказує вам робити?» Я відповів: «Він говорить: ***«Поклоняйтеся одному лише Аллаху, не поклоняйтеся більше нікому і зречіться того, що говорили ваші предки»***, і ще він наказує нам молитися, говорити правду, бути чесними і підтримувати зв'язки з родичами». Тоді він велів товмачу сказати мені: «Я запитав тебе про його походження, і ти відповів, що він належить до знатного роду, але і всі колишні посланці належали до шляхетних родів своїх народів. І я запитав тебе, чи не говорив хтось з вас подібне до того, що говорить він, ти ж відповів, що ні, і я подумав, що якби хтось вже заявляв про це до нього, то я вирішив би, що ця людина просто повторює сказане до нього. Ще я спитав тебе, чи був хтось з його прашурів правителем. Ти відповів, що ні, і я подумав, що якщо б він був нащадком правителів, то я вирішив би, що ця людина прагне повернути собі володіння свого роду. Ще я спитав тебе, чи не доводилося вам звинувачувати його у брехні, перш ніж він став закликати вас до своєї релігії, а ти відповів, що ні, і я зрозумів, що, якщо він не зводив наклепи на людей, то не стане казати неправду і про Аллаха. Ще я запитав тебе, пішли за ним знатні люди чи прості, і ти сказав, що прості, але саме вони і стають послідовниками посланців. Ще я запитав тебе, чи збільшується їх кількість, чи зменшується, і ти сказав, що збільшується, але саме таким і має бути положення віри, поки воно не досягне досконалості. Ще я запитав тебе, чи відступається від його релігії хтось з тих, хто прийняв її, через невдоволення нею, і ти відповів, що ні, але(так і буває, коли істинна віра проникає в серця. Ще я запитав тебе, чи властиве йому віроломство, і ти відповів, що ні, а посланці

не здатні на зраду. Ще я запитав тебе про те, що він наказує вам робити, і ти відповів, що він наказує вам поклонятися лише Аллаху і не поклонятися більше нікому, і забороняє вам поклонятися ідолам, і закликає вас молитися, говорити правду і бути чесними, і якщо ти говориш правду, це означає, що він обов'язково заволодіє тим, що нині належить мені. Я знав, що він з'явиться, але не припускав, що він виявиться одним з вас. Якщо б я був впевнений, що зможу дістатися до нього, то обов'язково спробував би зустрітися з ним, а якщо б зустрівся, то неодмінно обмив йому ноги!»

А потім він став вимагати, щоб йому доставили послання Посланця Аллаха (нехай благословить його Аллах і вітає), з яким Дихйа був направлений до намісника Бусри, і той подав його Іраклію, який прочитав там наступне:

– З ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного.

Від Мухаммада, раба Аллаха і Його Посланця, Іраклію, володарю Риму.

Мир тому, хто йде правильним шляхом.

Воістину, я закликаю тебе до Ісламу! Прийми Іслам, і ти врятуєшся, а Аллах подвоїть твою нагороду; коли ж ти відмовишся, тоді на тебе буде покладено тягар гріха твоїх підлеглих! І я скажу тобі те, що сказав Аллах: **«Скажи: «О люди Писання! Давайте визнаємо слово, однакове для нас і для вас, що ми не будемо поклонятися нікому, крім Аллаха, і не будемо надавати Йому співтоваришів, і що ніхто з нас не буде вважати іншого Господом поряд з Аллахом». А якщо вони відмовляться, то скажіть: «Засвідчіть, що ми – мусульмани».**⁴⁹

Абу Суфйан сказав: «Коли Іраклій закінчив читати це послання, стало гамірно і піднявся крик, а нас вивели звідти, після чого я сказав своїм товаришам: «Ібн Абу Кабша став настільки важливою людиною, що його боїться навіть правитель Бану аль-Асфар!» З того часу я був впевнений, що він перемаже, а в кінцевому підсумку Аллах привів мене до Ісламу».

Передавач цього хадиса сказав: «Ібн ан-Натур був намісником Ілії, а Іраклій був єпископом християн Шама. Ібн ан-Натур повідомляє, що одного разу, прибувши в Ілію, Іраклій прокинувся вранці в такому поганому настрої, що деякі з його патрикіїв навіть сказали йому: «Нам не подобається твій вигляд!»

Ібн ан-Натур сказав: «Іраклій був віщуном і астрологом і відповів на їх питання про причину його поганого настрою: «Спостерігаючи за зірками цієї ночі, я побачив, що правитель тих, хто здійснюють обрізання, здобув перемогу, і я хочу знати, хто з людей робить обрізання». Йому відповіли: «Ніхто, окрім юдеїв, але вони не повинні турбувати тебе. Тобі треба направити послання в різні міста твого царства, щоб там перебили всіх юдеїв!» Між тим до Іраклія привели людину, яку послав до нього правитель з числа гасанідів, щоб передати з ним звістки про Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха).

⁴⁹ Коран, 3:64.

Розпитавши гінця, Іраклій наказав своїм слугам: «Підіть і перевірте, обрізаний він чи ні». Вони оглянули гінця і доповіли Іраклію, що той необрізаний, і тоді Іраклій став розпитувати його про арабів. Гонець відповів: «Вони теж роблять обрізання». Вислухавши його, Іраклій сказав: «Тепер з'ясувалося, що влада буде належати їм!» А потім Іраклій написав листа до Риму своєму другу, який володів такими знаннями, як і він сам, після чого вирушив до Химса і не залишав цього міста доти, поки не отримав від свого друга послання, в якому той писав, що поділяє думку Іраклія про появу Пророка (мир йому і благословення Аллаха) і про те, що він дійсно є Пророком. Після цього Іраклій наказав знатним людям Риму з'явитися в його палаці в Химсі, коли ж вони зібралися, наказав замкнути ворота. Потім він вийшов до них і сказав: «О візантійці! Якщо ви хочете досягти успіху і стати на шлях істинний і бажаєте, щоб ваше царство вистояло, присягніть цьому Пророку!»

Почувши ці слова, вони, подібно диким віслюкам, кинулися до воріт, але виявилось, що ворота замкнені. Зрозумівши, що їм ненависні його слова і втративши надію на те, що вони повірять, Іраклій наказав: «Приведіть їх до мене!» А коли ті повернулися, він сказав: «Воістину, я говорив це лише для того, щоб перевірити силу вашої прихильності до вашої релігії, а тепер я переконався у цьому!» І тоді вони схилилися перед Іраклієм до землі, бо були задоволені ним, і це було останнім, що пов'язувало Іраклія з Ісламською релігією»⁵⁰.

نُرِّبُكُمْ بِالْحَمْدِ لِلَّهِ

وَصَلِّ عَلَى آلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

⁵⁰ Бухарі, 1/10.